

lig grundighed og dokumentation med en letlæselig fremstilling, der vidner om et omfattende redaktionsarbejde, når mere end 20 personers afhandlinger skal bringes i stilistisk harmoni.

Værket er forsynet med et væld af illustrationer, bl.a. nogle glimrende tegninger af kunstneren Lars Wellton, og en række fine kort. Her skal især fremhæves en detaljeret kartografisk rekonstruktion af byplanen i 1400-tallet udført af Dagmar Selling på basis af den righoldige »tänkebok« (nærmest en skødeprotokol), der er bevaret for årene 1402-46 og 1474-92.

Fleere af bogens kapitler er blevet til som doktorafhandlinger. Det gælder således Per Janssons interessante undersøgelser af Kalmars handel i 1600-tallet, hvor han har kunnet udnytte det omfattende toldmateriale. Mange af kapitlerne behandler netop Kalmars placering dels i forhold til det nærmeste opland og dels de økonomiske og sociale relationer med hele Østersø-området, hvilket hæver værkets kvalitet over mange tilsvarende byhistorier.

Karl-Erik Frandsen

JENS MEIER: Om Marie Grubbe. Maribo, Lolland-Falsters Historiske Samfund, 1982. 136 s. Ill.

Marie Grubbes bevægede liv har alle dage vakt interesse, og som hun hører til blandt dansk litteraturs mest yndede temaer, kan det ofte være vanskeligt at skelne mellem »digtning og virkelighed«. Derfor er det påskønnelsesværdigt, at kildematerialet til hendes dramatiske skæbne nu foreligger udgivet samlet og kommenteret med en nyttig historisk indledning. Ikke mindst de falsterske kilder vedrørende Søren Ladefoged og hans samleverskes sidste år i Borrehuset er belysende, og smukt illustreret er det et nydeligt og vel dokumenteret stykke personalhistorie.

Troels Dahlerup

Vonsild kirkebog 1659-1708. Ældre danske kirkebøger. Ved HANS H. WORSØE. København, Landbohistorisk Selskab, 1982. XXXI. 480 s. Ill. 150 kr. + moms.

Kirkebogen for Vonsild er absolut ikke nogen ordinær kirkebog. Det, der især er karakteristisk for den, er de meget udførlige levnedsskildringer og nekrologer, hvoraf der for tiden 1685-1707 findes 260. De indeholder et ypperligt kulturhistorisk materiale, som kaster lys over menigmands tilværelse i 1600 årenes Danmark, det århundrede, der i særlig grad var præget af voldsomme begivenheder som krig og pest. Udgivelsesarbejdet har hos landsarkivar Hans Worsøe, med Jens Holmgaard som tilsynsførende, været i de bedste hænder. Der er en passende fyldig indledning, gode registre m.v. Bogen vil kunne interessere en bred kreds, men det skal dog her understreges, hvad udgiveren heller ikke lægger skjul på, at udgaven ikke er fuldstændig. Der er, vel af praktisk-økonomiske årsager, sket visse udeladelser (altergangsgæster, kollekter m.v.), hvortil kommer, at tilsynsbogen, som udgiveren med rette anser som et væsentligt supplement til kirkebogen, ikke er udgivet. Den, der vil helt til bunds i en punktundersøgelse, kan altså ikke nøjes med den trykte udgave. Den ekceptionelle kirkebog har i